

Veteriner Hekimler Derneğinin Hayvancılıkta Besi Organize Sanayi Bölgelerinin Kurulması Konusundaki Görüşleri:

Üretime katma değer sağlamak için kurulan organize hayvancılık bölgeleri, hayvansal ürünlerin sağlıklı olarak ve yeteri miktarda üretimlerinin sağlanmasını, daha iyi yetiştirme koşullarında kârlı bir işletmecilik sonucu üreticinin gelir ve refah düzeyinin yükseltilmesini, üretimin yeterli hale getirilmesini amaçlar. Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri kurulması amacıyla yapılan başvuruları değerlendirmek, bu bölgelerin yer seçimi, kuruluşu, imar planı onayı, faaliyeti, işleyişi ve denetimine ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla bir yönetmelik çıkarıldı. Ürünün, hizmetin ve bilgi akışının çıkış noktasından varış noktasına kadar etkili ve verimli bir biçimde taşınması için İhtisas Sanayi Bölgelerinin kurulması önem taşır. İhtisas Organize Sanayi Bölgesi demek; aynı sektör içerisinde yer alan tesislerin bir araya geldiği OSB demektir.

Hayvansal üretim işletmelerinin ihtisas konusuna göre bir araya getirilerek, üretimin her safhasının kontrol edildiği, hijyenin sağlandığı, verimin ve kalitenin en üst seviyeye çıkarıldığı, ucuz maliyetli üretimin teşvik edildiği, giriş ve çıkışların kontrol edilebildiği bölgeler oluşturulması, yetiştiricilerin ihtisaslaşmalarının sağlanması, tarımın entegrasyonuna katkı sağlanması, orta ve büyük ölçekli modern tarımsal işletmelerin sayısal ve oransal olarak artırılmasına katkı sağlanması, markalaşma ve değerinden satış ile yetiştirici gelirlerinin artırılmasının sağlanması, tesislerin bir araya toplanmasıyla toprak, enerji, yakıt, su, endüstriyel atıksu arıtma tesisi, hammadde gibi altyapı ve sosyal gereksinimleriyle ilgili kolaylıkların sağlanması, çevreye olumsuz etkilerini en aza indirmek amacıyla atık yönetim politikaları uygulanması gibi faydaları vardır.

Organize Hayvancılık Bölgelerinin kurulmasına ve yapımına kamu otoritesi karar verir.

Uygulamada hep karşılaştığımız; tarımsal üretim yapılan alanların, makilik ve ormanlık alanların ben yaptım oldu mantığı ile yapısal yerleşime veya madencilik, yeraltı gazları işletmeciliği vb gibi tesislere açıldığı veya OSB olarak kullanıldığı şeklindedir. Bu konuda ülkenin değişik yerlerinden birçok örnek göstermek mümkündür. Bu yönü ile **OSB'nin, tarım arazilerine zarar verme durumu** kaygı verici seyrini sürdürmektedir.

Küçük aile işletmeleri'nin durumu endişe vericidir. Hayvancılık işletmesi kurulan bir OSB'de kesimhane, parçalama, paketleme, dondurma, süt peynir vb. üretimleri, ileri işleme vb. yapan firmaların da bulunabilecek olması olumludur ve finansal olarak büyük firmalar OSB'lere yatırım yapacaktır. Ancak yatırım için yeterli finansal güce sahip olmayan küçük aile işletmeleri, sektörden uzaklaşmak zorunda kalacaklardır. **Bu konunun kısmen giderilmesi amacıyla isteyen küçük aile işletmelerinin bağlı olduğu kooperatifler çatısı altında buralarda yer alabilmesi sağlanmalıdır.**

Girdi maliyetleri endişe vericidir. Ülkede hayvancılık girdilerinin bozulan ekonomi nedeniyle aşırı yükselmiş olması ve hayvansal ürünlerden elde edilen gelirlerin aşırı ölçüde düşük olması nedeniyle OSB'lere yurt içinden canlı hayvan materyali temininde güçlükler yaşanacaktır. Özellikle OSB'lerde hayvancılık yapan işletmeler büyük bir olasılıkla ithal hayvan olarak canlı materyal temin edeceklerdir.

İthalata devam edilecektir. Bu firmalar sadece hayvan ithal etmekle kalmayıp, yurt içinden üretimleri için gereken kaba ve konsantre yem ihtiyaçlarını karşılamaya çalışırken oluşturacakları baskı ile kolayca yem ithalat kapılarının açılmasını da sağlayabileceklerdir. İthalat nedeniyle, yerel hayvancılık ekonomisi daha da içinden çıkılmaz hale gelecektir.

Çevre sağlığı kaygı vericidir. Hayvancılık OSB'lerindeki üretimden oluşan gübre, altlık, kullanılan veteriner ilaçları, yem katkıları vb. gibi atıklar büyük çevre sorunlarına neden olabilme potansiyeli taşımaktadır. Bu konuda ortaya konulmuş bir planlama veya proje bilinmemektedir.

Biyogüvenlik açısından endişelerimiz vardır. Bu OSB'lerde küçük bir alanda yoğun bir hayvan popülasyonu olacaktır. Hayvancılık işletmelerinin hastalık odaklarına dönüşme olasılıkları herhangi normal bir işletmeye göre çok yüksektir. Bu ise hem OSB bünyesinde hem de OSB'nin bulunduğu bölgedeki hayvan varlığı açısından ciddi sorunlar yaratabilecektir. Üretimde veya atık yönetiminde biyogüvenlik koşullarının neler olduğu, bunlara ne kadar uyulacağı ve biyogüvenlik süreçlerinin kim ya da hangi otorite tarafından yönetileceği önemli bir soru işaretidir. **Organize Hayvancılık Bölgelerinin kurulmasında en büyük endişelerin başında biyogüvenlik riski gelmektedir. Ülkemizde bulunduğu coğrafi konum gereği şap hastalığı gibi salgın hastalıkların riski yüksek olduğundan belli bir alana yoğun hayvanın toplanması, bu alanlarda hayvan hareketliliğinin yüksek olması ve bölgedeki işletmelerin bağımsız hareketlerinin kontrol edilememesi durumunda endişemiz artmaktadır.**

Halk Sağlığı açısından, zoonotik hastalıklar ve üretim atıkları nedeniyle OSB'lerin çalışanları ve bulunduğu bölgelerdeki yerleşim bölgeleri potansiyel tehlikeler içinde bulunacaklardır. Bu konuda ne tür bir planlama yapıldığı hakkında kamu ile paylaşılmış bir bilgi bulunmamaktadır.

Hayvan Refahı açısından; endüstriyel hayvancılık, artık fabrikasyon üretime dönüşmüş, giderek artan bir şekilde hayvan refahı ve etik değerler açısından sorgulanır olmuştur. Tüm dünyada hayvancılık açısından gelişmiş ülkelere bakıldığında; endüstriyel hayvancılık yerine artık sürdürülebilir, daha insanca koşulların olduğu, hayvan refahını gözeten ve fabrikasyon üretim yapmayan hayvancılık işletmelerinin giderek çoğalmakta olduğu görülmektedir. Dünya böyle bir geleceğe doğru yürürken daha dar alanlara sıkıştırılmış birbirlerine yakın hayvancılık üretim modelleri üzerinde durulması dikkatle gözden geçirilmesi gereken bir meseledir.

Son Söz:

Tarım ve Hayvancılığın "Küçük Aile Çiftçiliği" ve "Endüstriyel Tarım" diye yol ayrımına gittiği noktada, endüstriyel hayvancılık ve OSB'lerin verim açısından olumlu, ancak tarım ve hayvancılığın sürdürülebilirliği, çevre dengesi, biyogüvenlik gibi konular açısından olumsuzlukları göz ardı edilemez. OSB'ler başta biyogüvenlik açığı olmak üzere, üstte değindiğimiz konular açısından kaygı vericidir. OSB'lerin kurulum kararından önce; bilimin ışığından ayrılmadan, teknik, ekonomik, sağlık ve çevre ile ilgili göstergelerin bütününe değerlendirebilecek, veteriner hekim, zooteknist **ve çevre mühendisi**..gibi meslek otoritelerinin de katıldığı bir komisyon tarafından onay alınması bir gerekliliktir.

Kamuoyuyla paylaşıyoruz.

